

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Meșină
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Cho.
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

Cartea Mea e și a Ta!

ISSN 2734-6889

ISSN-L 2734 -6889

Instituții școlare de Artă în Oradea. Consemnări autobiografice (III)

Prof. univ. Dr. sculptor Cornel T. DURGHEU

„Daca vrei fructe nu rupe florile” – *Proverb indian.*

Fig. 94 - Monumentul martirilor Ciordaș și Bolcaș (Beiuș)

Beiușul, veche Vatra de cultură și civilizație românească, a fost un tezaur identitar al Bihorului, a fost și este în memoria bihorenilor un reper de conștiință civică, culturală și morală, dar cel mai mult un popas de conștiința istorică de-o intensitate aparte. Un oraș cu o configurație istorico-geografică specială în zona de vest a României, mai ales în vremuri grele, de restriște când a devenit Centrul Rezidențial al Prefecturii Bihor. A fost un refugiu, o Reședință importantă când istoria a cerut-o pentru anumite Administrații districtuale românești.

Beneficiarul unui astfel de statut privilegiat, Beiușul, vechi Centru de Educație și Cultură tradițională românească a avut după Blaj în centru Transilvaniei, primul Liceu cu predare în Limba română din partea de vest a României, actualul liceu Samuil Vulcan, înființat cu aproape 200 de ani în urmă. Un liceu formator de prestigioase personalități istorice, științifice și culturale în decursul timpului, personalități care s-au impus în cultura și civilizația românească, emitea, prin reprezentanții săi cei mai de seamă pretenții: morale, culturale, educațional-patriotice, spirituale, s.a., după evenimentele revoluționare din anul 1989.

În primăvara anului 1990, beneficiind de sprijinul concret a Inspectorului General Gavril Hadarean, beiușan de origine, s-au făcut demersurile de-a înființa în cadrul Scolii Generale, în ciclul gimnazial de învățământ o clasă cu program special de arte plastice. La cererea elevilor s-au înființat două clase cu program

special de arta. În cadrul Liceului Industrial s-a înființat o clasă de - a IX-a cu profil de arte plastice. Aceste clase au funcționat mulți ani după înființarea lor. Printre primii dascăli care au coordonat activitatea la aceste grupe de elevi au fost prof. Pety Marosi, familia de artiști plastici Liliana și Pavel Benta și graficianul Ionica Miklosi .

„Omnia mea mecum porto” – anonim. (Tot ce port am asupra mea).

Conștient fiind de mișcările și schimbările de „macaz”, de introversiune, în politica internă românească în lunile de după revoluție, perioadă extrem de tulbură în care – fortuna labilis – soarta nestatornică – își revendica speranțele, mi-am luat libertatea să regândesc strategia organizatorică a învățământului artistic orădean, revenind la un gând, la un proiect mai vechi privind necesitatea ori posibilitatea înființării în Oradea a unei Instituții Academice de învățământ artistic superior. O instituție atât de importantă pe plan zonal, pentru dezvoltarea perspectivelor de liberă și „rafinată” creativitate pe verticală, a valorificării uriașului potențial uman și intelectual, cultural-artistic din zona Bihorului cu centrul de tainic interes, Oradea.

Fără a ignora dificultățile uneori bizare, ce se perindau în fața noastră, reflectând asupra posibilităților reale avute la dispoziție și sfidând timpul și programul de viață, care mă obligau să interacționez concomitent pe trei „fronturi”, concurente între ele, investind energii nebanuite, ceea ce nu a fost un lucru de loc comod și de înțeles, dar reușit : - **Familia, Locul de muncă și Proiectul artistic.** Toate acestea se regăseau în anturajul pilonului principal de viață, munca și acțiunea a subsemnatului împlinit prin mari sacrificii și reale reproșuri mult mai tirziu, chipurile de cei afectați. O exemplificare onestă și de bun simț, o definiție fericită ca purtătoare personală a unei identități morale și naționale proprii, prin perspectivele și proporțiile Proiectelor previzionate ; - **punerea bazelor pentru înființarea Facultății de Arte orădene cu specializările tradiționale - Muzică și Arte Plastice.**

Era anul 1990 toamna. În decurs de 5 ani, anul 1995, visul s-a împlinit . Ceea ce era pentru unii, majoritari de altfel în părere, o iluzie, o absurditate, vis irealistic, a devenit o certitudine. Afirmăția aparținea unui confrate artist plastic extrem de „realist”, un mândru coleg vizionar și dascăl de specialitate. Era prin anul școlar 1992 - 93 în cadrul Liceului de Artă din Oradea, la specializarea sculptură. Vremuri în care un alt distins și sobru coleg artist plastic, înzestrat cu idei „inaltatoare” afirma fără echivoc: „nebu trebuie să fii, a crede că într-o bună zi în Oradea va funcționa o Facultate de Artă ”.

„Ceea ce facem în viață are ecou în eternitate”. – autorul.

Iată că visul subsemnatului din tinerețe în scurt timp a devenit o admirabilă și mult gratulată realitate școlară. Dar începuturile acestui vis „justificat” și necesar a se împlini, s-au născut nu numai din argumentele severe amintite mai sus, ce și din trăirile, din experiențele și experimentele tulburătoare dar curajoase și dramatice traite, din suferințele și dramele tinerilor concurenți veniți din toate colțurile Tarii, la examenele de admitere, plini de speranță și încredere în reușita lor într-o bună zi. Dintre acei tineri visători și increzatori în forțele lor, am făcut și eu parte, în acele vremuri emotionante și pline de inconstiență prin examenele de admitere pe care le susțineam la Academii de Artă din București și Cluj, respectiv la Institutul de Artă Plastică „Nicolae Grigorescu”, sau mai tirziu la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca.

Știm prea bine că în acele vremuri, existau doar două Academii de Artă în România, dar tinerii înzestrați dar naivi și increzători, trăiau cu speranța, că la finalul concursurilor de admitere, din luna iulie a fiecărui an vor fi marii norocoși admiși, că vor accede pe listele fericitorilor tineri, viitori studenți la arte.

„Mulți veniți puțini aleși”. Confruntarea candidaților, și promovarea pentru un loc la specializările dorite, atât la București cât și la Cluj-Napoca – era extrem de dificilă. Traind drama concursurilor de admitere, cunoscând adevărurile despre „admiteri”, mulți dintre candidați mai slabi de inger sau mai puțin pasionați și hotărâți pentru destinul lor artistic, abandonau „bătălia”, renunțând definitiv la cariera, reprofilându-se spre alte domenii sau ramuri profesionale. Concursul propriu zis era stăpânit de o mare și neavenită „subiectivitate” și de circumstanțe valide. Întrebarea delicată pentru mine și umanitate ramane , ce s-o fi întâmplat cu miile de tineri talentați care visau la împliniri artistice, dar au pierdut lupta inegală cu „exigentul, pretentiosul și limitatul” sistem de admitere în spirit și viziune comunistă !?

Cele două mari centre universitare de profil artistic, erau luate cu asalt, de tineretul talentat în ale artelor plastice, de pe întreg plaiul românesc. Adeseori reușita era o absurditate, o iluzie deșartă. Șansele de reușită adesea erau nule. Aproape la fiecare specializare era o concurență acerbă pe cele câteva locuri. 6–8–10 locuri la specializările din domeniul artelor plastice – sculptură, pictură, grafică, și poate o concurență mai blândă pe cele 10-14 locuri, atribuite pentru concursul de admitere, la secția artelor decorative – ceramică-sticlă-metal, artele textile sau scenografie și conservare restaurare. Numărul candidaților înscriși pentru concursul de admitere era la un moment dat de ordinul zecilor pe un loc. Zeci și sute de tineri talentați și îndrăzneți, unii având ca bază absolvirea Liceelor de specialitate, doritori să reușească prin concurs „*cinstit*”, la specializările agreate, se „*aventurau*” la porțile Instituțiilor de Artă pentru a le „*cuceri*” ! După 2-3 săptămâni de pregătiri și confruntări cu ei înșiși, dar și cu ceilalți candidați, dezamăgiți și confuzi, se întorceau de unde au plecat, cu speranța că anul următor mai bine pregătiți pentru confruntare, vor reuși la concursul de admitere. Astfel dezarmați și descumpăniți, de experiențele trecute, risipeau ani buni din viața și tinerețea lor, pe drumurile întortochiate dar bătătorite de neputințele și dezamăgirile lor, din anii trecuți, într-o societate politica trumfalista, mincinoasa și amagitoare. Fără rezultate pozitive, fără lămuriri concludente, neinițiați suficient și descumpaniti, dar „*optimiști incurabili*” și motivați, în calitatile lor de creatori, în speranța unor împliniri ce va să vie cândva, spre desăvârșirea lor profesional-artistică, traiesc și spera chiar și astăzi. Ce crud destin „*desavirsit*” de societatea în care traiau și credeau.

Din nefericire prăbușirea pentru unii concurenți după astfel de experiențe, era totală și fatală! Ridicarea pe verticală după astfel de trăiri și experiențe traumatizante, era imposibilă pentru mulți tineri. Dezarmați ei abandonau lupta risipindu-și speranțele salvatoare în neant, în „*spatii libere*” sau sanatorii „*incurajatoare*”. Din fericire au fost și cazuri laudabile ale unor tineri vrednici, împinsi din interior de imboldul genialităților, de a continua cu îndârjire „*bătăliile*” spre împlinire. Și au reușit. Exemple sunt în istoria admiterilor la Institutelor de arte suficiente și teribile. Un astfel de exemplu de „*luptator aprig*” pentru împlinirea Destinului am fost și eu. În context nu pot face a nu aminti un confrate de „*luptă și suferință*”, care prin mari sacrificii până la urmă și-a împlinit destinul. Este vorba de Citrom Bella admis la secția sculptură în Cluj Napoca. Era originar din Miercurea Ciuc, acum stabilit de mulți ani în Finlanda la izvoarele lui fino-ugrice.

Pe parcursul însemnărilor mele, mi-am permis să apelez la asemenea evocări, să fac unele nominalizări sau evidențieri ale unor amici sau colegi de breasla devenite personalități marcante din lumea creatorilor de arte frumoase. În ceea ce mă privește exista un motiv și un argument extrem de plauzibil pentru susținerea acestora : - sunt considerați de subsemnatul ca valori umane „*speciale*”, pentru că au devenit, prin lupta și jertfa lor, **modele de urmat în viață**.

„Când știi cât valorezi, nu te opri până nu obții ce ți-se cuvine” – Pierre Corneille.

Zvonul, emoțional de altfel, apărut în „*penumbra*” în spațiul public orădean, pe parcursul anilor - '1991 - 1993 - de o posibilă înființare în orașul Oradea a unei Academii de Artă, tacit dar sigur, se transformă dintr-o idee într-o speranță motivată. Severitatea și profunzimea demersului, cu rădăcini adânci și serios implementate în conștiința subsemnatului, a prins cheag, odata cu decizia ferma de-a face. Cu toate blocajele mai mult sau mai puțin „*întâmplătoare*”, intenționate sau nu, ascunse sau neascunse, apariția unor obstacole inerente de altfel oricărui începuturi, unele artificial create de nepriceperile sau naivitățile, ori stupefacta incompetență a oamenilor din jur, din comunitatea administrativă și Instituțională orădeană, la început de Ev Nou, creeau obstacole surprinzătoare dar superficiale la tot pasul. În tot acest mediu curios, anevoios dar și bizar, un OM, în virtutea unui vis, crez sau impuls Divin, hotărât a demarat procesul de inițiere, de înființare a Școlilor Superioare de Artă în Municipiul Oradea.

Învățământul universitar orădean a demarat pe parcursul anului 1990. Domeniile ingineresti de la începuturi au avut prioritate, avândul inițiator un ingenios mecena, experimentat și laborios promotor, regretatul inginer Teodor Maghiar, care a pus bazele Instituției Universitare orădene având sprijinul concret al unor personalități marcante a vieții academice și politice românești ale timpului. Din mers s-a continuat procesul, conturându-se departamentele umaniste: filologie, istorie-filosofie sau Medicină care-l avea la cârmă (Decan) pe ilustrul profesor academician Mircea Ifrim, important personaj în domeniul profesional, care a descins din capitală în acest scop și pe a cărei „*dexteritate*” diplomatică se baza înființarea, administrarea, dezvoltarea și existența Instituției Medicale orădene.

În toți acei ani dificili, pretentios, cu încărcatura managerială și emoțională uriașă, dar și asaltată de probleme și activități specifice complexe, nimeni nu s-ar fi gândit în acea perioadă la posibilitatea înființării unei Instituții Academice de Artă, în orașul de pe Crișul Repede. O instituție de artă aici în capitala Bihorului sau a Partiumului, cum le place să spună, justificat, frații unguri, denumire moștenită din istoria lor complicată. A gândi o astfel de construcție academică era de neconceput, un gând trăsnit, aberant, făcând trimitere prin aceste sublinieri la afirmațiile „conturate” ale unor Domni specialiști în domeniul artelor plastice sau muzicii, care mai târziu au profitat și s-au bucurat de reușita noastră. Și totuși !?

„Omul sfînteste locul” – popular

4

În toamna anului 1990, octombrie 20, s-au făcut primele demersuri către unele Instituții oficiale ale Statului Român, precum: Primăria și Prefectura din Oradea, Ministerul Învățămîntului, Guvernul României, Presa centrală – Ziarul Romania Libera ș.a. De la unii dintre aceștia, avem arhivate răspunsuri ce stau marturie inițiativei și demersurilor noastre. Ideea punerii bazelor unei Academii de Artă în Oradea a pornit din inițiativa optimistă și demersurile concrete, realiste ale sculptorului Durgheu. A fost un efort, o oglindire a unei vieți dedicate creației artistice, a managementului acesteia, o viață care de-acum avea proporția unui slujitor adevărat al destinului tinerilor talentați dar și al familiei creatorilor, al fenomenului creației artistice în general, în mod special celui didactic-artistice.

„Sfînta Familie”, a artiștilor plastici din mediul cultural bihorean, avea nevoie de un suport moral și un model uman sacru. Un model ilustrativ pentru toți potențialii creatori din breasla artiștilor plastici dar și al muzicienilor, afiliați în Familia Școlii Superioare de Artă din vestul României, de pe lîngă Universitatea din Oradea, cu sediul în Cetatea Medievală a Oradiei. O instituție care să dea un viguros îmbold, regăsit pe scara nădejzilor, a urcușului ascetic dar promițător, ce ducea spre bucuria împlinirii creațiilor artistice, a omului care-o produce cu pasiune și responsabilitate, cu neîndoielnic sacrificiu valoare artistică. Efortul pentru regăsirea muncii de creație a acestor personalități, nu este niciodată prea mare, dar rămîne o excepție în rîndul nostru, în spațiul intim și estetic binecuvîntat al Bihorului.

Cu mulți ani în urmă a încolțit în mintea unui tînar aspirant la „Glorie deplină”, la împliniri artistice înaltătoare, un gând de cultură și civilizație aristocratică generos, ușor a fi pus în aplicare, ceva mai târziu, odată cu înființarea Facultății de Arte Vizuale din Oradea. Distribuiri și risipiri de energie creativă și managerială, bine stăpînite de un elan interior inconfundabil în diversitatea culturală orădeană a timpului, au motivat și determinat o cu totul specială dorință profesională, dar și morală, de-a subordona unei exigente vizuale critice, interferente estetice și simboluri semantice argumentate, arhitectonica citadină a orașului Oradea. Justificată în opinia autorului, pe lîngă alte împliniri semnificative, cu scopul de-a forma și organiza în orașul de pe Crișul Repede, o „grupare”, o echipă, de artiști plastici profesioniști, în mod special sculptori și monumentaliști redevabili, serioși și dedicați profesiei lor și idealurilor profesionale mărețe. Artiști de sorginte bihoreană, dar nu numai, pentru împliniri artistice grandioase, în perimetrul Artei Monumentale și de For Public, pentru „dimensiunea” orașului Oradea. Totul pentru primenirea și inobilarea estetică și simbolică național-patriotică, a spațiilor și arhitecturii locale, pentru inițierea, primirea și realizarea de Comenzi Sociale în domeniile abordate, în mod special pe plan local, dar cu extensie deschisă și pentru alte spații culturale regionale sau naționale.

Din păcate acest vis nu s-a putut împlini decât într-o mică măsură, datorită orgoliilor și egocentrismului profesional limitat, al unor colegi de breaslă, care nu au înțeles, sau nu au vrut să înțeleagă, adevăratul sens și rost profesional al acestei propuneri, dar și datorită frustratului „comandament”, orădean, a se citi Administrația Locală. O administrație de reacredință, stereotipă, ineficientă și „suficientă”, după cum s-a văzut, în prostia și limitele ei și care prin obtuzitatea comunicării, de fapt a incapacității comunicării, cu Forurile Culturale Profesionale locale, cu Personalitățile Culturale de anvergură managerială majoră orădeană, nu a avut capacitatea și puterea, de-a recepta și implementa în „ogorul spiritual propriu”, propunerile, viziunea construirii unui „șantier de muncă și creație real”, – a se înțelege – realizarea unui **Centru Cultural Artistic modern** –, cu expansiune a libertății de creație artistică, patronat de Administrația Publică Locală în colaborare cu Facultatea de Arte Vizuale și Uniunea Artiștilor Plastici, filiala Bihor.

Centru care ar fi fost atât de necesar, benefic și eficient organizațional și spiritual, pentru comunitatea orădeană, cu extensie bihoreană și națională, cât și pentru înălțătorul standard cultural și administrativ al urbei

,neomițând complexul fenomen al socializării afective și morale a valorilor creatoare locale pentru totdeauna. Nemaivorbind de faptul că punerea în valoare a potențialului creativ local: artiști plastici – sculptori, pictori, arhitecți, designeri, studenți ș.a., sprijiniți și susținuți material și financiar de către Primăria Oradea sau de către Consiliul Județean Bihor, impulsionând efectiv deschiderea culturală multidimensională, pentru „producții” cultural - artistice originale și reale, către lume, ar fi asigurat și evidențiat o plus valoare, capacităților creatoare locale, beneficiind astfel de un câștig spiritual nemarginit și prestigios, pentru societatea orădeană, pentru noi toți. Mai ales în domeniul Sculpturii de For Public, a Artelor Monumentale, pe cheltuieli financiare mai modeste și controlabile - cu dare de seamă – s-ar fi putut realiza reale creații artistice simbolice și evocatoare în spiritul și specificul necesar, spațiului cultural orădean, unde pe mulții bani ai contribuabilului, printr-o deficitară și dezonorantă atitudine și conduită civică și morală, a unor persoane din Administrația Publică Locală, au apelat, prin diverse mijlociri jenante pentru comunitatea artistică locală, condamnabile totodată, la „anume ateliere de lucru” recurgându-se printr-o astfel de manevră, prin șiretlicuri și farse organizatorice, prin comenzi „legiferate”, prin „comanda publică”, la realizarea unor lucrări, facile imitații sau falsuri, lucrări de Artă Monumentală, de sculptură, realizări mimate, care nu și-au câștigat responsabilitatea de adevărate creații sau Opere Originale, unele lipsite de expresivitate artistică, iar altele prin multiplicare și-au pierdut originalitatea și automat valoarea artistică, scăpându-le bietelor notabilități, ideea că arta se fundamentează tocmai prin faptul că nu e natura, nu e imitație a lumii, ci creație simbolică de lume, ceea ce este cu totul altceva. Este posibil ca astfel de realizări artistice, pentru o lume mai puțin inițiată în planul creațiilor artistice, să fie o reușită vizuală și sentimentală, în schimb pentru Personalitățile sau Forurile Culturale – artistice profesionale elevate, fără o analiză și un studiu prospectiv profund, odată cu „implementarea” agresivă în spațiul citadin a acestor inițiative, sunt o dramă spirituală, un eșec cultural, o lipsă crasă de respect pentru comunitatea creativă locală. Fără răbdare și printr-o „evaluare” artistică amatoricească, fenomenul devine neconcludent pentru veritabila elită a vieții spirituale orădene, măcar ca și contribuitori financiari, dar un eșec neacceptabil și condamnabil artistic și de „calitate” administrativă, având dreptul și obligația morală și profesională, de-a cere explicații împričinaților, asigurator că fenomenul abuziv nu se va mai repeta.

O personalitate matură sub raport social și cultural poate fi judecată după capacitatea ei de-a se integra și implica în arii tot mai largi, a vieții sociale și culturale comunitare, undeva spre nivelul superior al valorilor și exigențelor implicate de profesii și de statutul înălțător de cetățean onorabil al urbei. Este însăși sensul major al dezvoltării personalității sociale a omului. Nealimentarea conștiinței de sine, a Eu-lui moral, cu valorile superioare în planul personalității umane și al pretențiilor profesionale, trăirea într-un orizont îngust de preocupări și exigențe față de el însuși, refugiază ființa umană într-un plan al mediocrității și aridității morale.

Concluzia: Semințele și roadele ideilor a inițiativelor generoase, a acestei munci de concepție, creație și profesii Divine, pornită din năzuințele și frământările, din suferințele și frustrările trăite de creatori în neprihănită lor tinerețe, s-au transformat și au devenit la maturitate, ocrotitoare a dorințelor sinonime de satisfacții creative, de împliniri și aspirații profesional-artistice marelui, a următoarelor generații de tineri talentați, împinși din nefericire și astăzi de ocultismul derizoriu al vremurilor, la periferia insalubră a societății. Fenomen inadmisibil în vremurile prezente, dar din păcate regăsit pe alocurea. Cu certitudine intervențiile și altruismul faptelor noastre vor avea rezonanță în eternitate.

„Nu pot să-ți fixez limitele muncii tale, dar îți ofer sansa necesară pentru a spera mai mult” – DECETE.

Toate lucrurile au un început, un început care demarează în prezentul fiecăruia. Pasiunea, munca și responsabilitatea activității profesionale de pînă atunci, aceea de Dascăl de Arte, Dascăl de Educație artistică plastică și estetică, au evidențiat la momentul decisiv de Divinitate personajul ales. Strategic, inspirativ și calculat, de-o concretă și reală necesitate, cu un plus de transparență, obiectivitate și corectitudine, de eficiență și demnitate profesională în procesul democratic, așa cum o cerea momentul postrevoluționar, s-a hotărât în primăvara anului 1990, luna mai, nominalizarea și transferul în interesul învățământului artistic bihorean a Domnului Cornel Teodor DURGHEU – artist plastic, profesor de gradul I, numit în calitate de Director cu delegație în Oradea, pentru a pune bazele viitorului Liceu de Artă. Decizie luată cu fermitate de autoritate și analizată cu scrupulozitate în luna mai 1990, de către Inspectoratul Județean Bihor. Hotărîrea a fost luată pe baza recomandărilor colegilor specialiști dar în colaborare cu forurile locale și județene postrevoluționare,

alese și promovate în spirit democratic la conducerea diferitelor Instituții și comandamente la nivelul județului Bihor.

A fost momentul prielnic, pentru continuarea dar și începutul de drum al unei cariere speciale și impresionante, pentru sculptorul Durgheu, privind istoria care-l va propulsa spre viitor, în derularea acțiunilor pentru punerea bazelor Învățământului Superior de Artă în Oradea. Profesorul propunându-și totodată cu îndrăzneală, înfăptuirea unor Proiecte înnoitoare, transformatoare și de reconsiderare a normelor de bază ale unui învățământ artistic și al unei societăți deschise în general, pentru promovarea valorilor umane din domeniul creațiilor artistice, în mod liber și democratic. Toate acestea, prin perspectiva deschiderii generoase a instaurării educației permanente, sub toate aspectele procesului de învățământ, dar concentrat în mod special asupra culturii artistice vizuale dar și muzicale.

Studiul, asimilarea și învățarea asidua în domeniul vocational, este un proces continuu de angajare activă, în scopul adaptării cunoștințelor la pretențiile și standardele perfecționării intelectuale, al îmbogățirii și deschiderii evantaiului cunoștințelor, a restructurării valorilor și modelarea capacităților de stimulare și eficientizare a procesului creativ și al limbajului artistic. Totul desigur într-un mediu socio-cultural sănătos, liber și generos, prielnic formării și instruirii cultural-artistice, prin extensie pentru desăvârșirea complexității actului de creație dar și a celui educațional-artistice în domeniul învățământului artistic superior. În acest sens Profesorul stabilit prin transfer în interesul învățământului artistic liceal în vara anului 1990 la Oradea, OM cu activitate și experiență didactică vastă, cu rezultate semnificative în domeniu, interesat și convins de utilitatea și calitatea inițiativelor, a demersurilor și faptelor sale, în interesul Învățământului Artistic orădean, era de acum propulsat în interiorul problematicilor școlare din punct de vedere instructiv și educativ în Municipiul Oradea. A fost un moment binevenit pentru contactul și reaclimatizarea profesorului cu mediul citadin orădean, din a cărui ținuturi era din naștere, oraș care-și avea de acum și își creaseră complexitățile sale funcționale de ordin Instituțional, educațional, administrativ, politic, spiritual și cultural, dar și etnic, având în componența sa un procent semnificativ de populație maghiară, romă, slovacă șa.

„Civilizația și Istoria au început acolo unde locuiește azi neamul românesc” – W. Schiller – arheolog american.

Învățământul academic artistic nu avea tradiție în orașul Oradea, cu toate că existau posibilități materiale și forțe umane incontestabile, personalități remarcabile atât în domeniul artelor plastice cât și al muzicii, care reclamau necesitatea existenței și implementării unor astfel de Instituții. Existau reprezentanți în toate specializările artistice din domeniul artelor vizuale, pictori, sculptori și graficieni, specialiști în spectrul artelor decorative, scenografi, ceramiști, forme industriale, designeri sau mai discret specialiști de factură teoretică: istorici de artă, critici de artă, dar și valori umane, specialiști cu abilități psihopedagogice evidente în domeniu. Din păcate contextul așezării geografice nu a fost favorabil inițiativelor de înființare a unor Instituții artistice de nivel academic, din motive previzibile și obiective: existența în zona Banatului și a Ardealului, respectiv la Timișoara și la Cluj, a două renumite Centre Universitare cu profil Academic Artistic.

Prezența acestor Academii de Artă în medii social-academice umane cu o bogată tradiție și civilizație artistică, spații apropiate orașului Oradea, nu a fost un impediment pentru a îndrăzni o apropiere, o colaborare colegială și profesională corectă, în lumina propunerilor și Proiectelor stabilite de noi aici, acasă la Oradea. Colegii artiști plastici sau muzicieni, teoreticieni sau tehnicieni, cadrele didactice solicitate, și-au demonstrat cu prisosință calitatea și Demnitatea academica, sinceritatea umană și profesională dându-ne la nevoie ajutorul și sfaturile necesare.

Am petrecut momente frumoase, colegiale la întâlnirile și vizitele de informare și documentare petrecute pe parcursul anilor 1993–94-95, făcute pe costuri proprii bineînțeles, în Centrele Academice de Artă vizitate, în mod special la Cluj-Napoca, dar și la Timișoara sau București. Cu ocazia acelor deplasări am avut vizite de informare dar și de promovare binevenită a Proiectelor noastre școlare în perspectiva apropiată și cu interes la unele Liceele de Specialitate. În virtutea strategiei, prin eforturi personale, deschis și comunicativ fiind, dispus la schimb de idei precum și în recepționarea de sugestii și îndrumări, extrem de interesat, pentru a mă asigura de cele mai pertinente sfaturi, prin deplasările mele în mai multe rânduri, la Institutul de Arte Plastice „Ion Andreescu”, (Universitatea de Artă și Design) și la Conservatorul „George Dima” din Cluj Napoca, în mod special, am profitat pentru a întâlni și cunoaște personalități artistice și academice, oameni deschiși și generosi, interesați pentru colaborare și promovarea Proiectelor noastre în orașul de pe Crișul Repede. Toata

aceasta deschidere cu scopul de-a culege informații de substanță privind implementarea managementului academic în *Învățământul Artistic Superior* din Oradea. Preventiv dar și cointerestat am păstrat permanent legătura la Iași cu bunul meu prieten, remarcabil sculptor în vestita noastră *Moldovă*, conf. Univ.dr. Dan Covătaru, cu care ne-am convertit ideile întotdeauna în lucruri bune, valoroase și folositoare.

Abătîndu-mă discret de la itinerariul meu românesc privind documentația necesară punerii bazelor înființării facultății de Arte în Oradea, doresc să menționez faptul, care nu este de neglijat, că în acele vremuri pline de speranțe pentru nația Română - era prin anul 1994 - de Sfintele Sărbători ale *Învierii Mântuitorului*, am descins la Chișinău – Moldova în calitate de vicepreședinte a Societății ProBasarabia-Bucovina filiala Bihor, la invitația ÎPS. Pătru Păduraru Mitropolitul Basarabiei ,care ne-a asigurat pentru mine și octogenarul Președintele al Asociației din Oradea-Bihor, d-l inginer silvic Teodor Groza, originar din Crîștiorul de Jos, mijlocul de transport din Oradea pînă la Chișinău. Transport asigurat cu un automobil Mițubiși reabilitat care era condus de destoinicul român-moldovean pe numele lui Victor Chimevschi, care transporta elevii din Moldova care își perfecționau studiile pedagogice liceale în Oradea.

În acea călătorie am vizitat pe lîngă Academia Națională de Arte a Moldovei aproximativ o treime din spațiul Moldovei ajungînd pînă în Tighina la o TROIȚA ridicată în memoria oștenilor moldoveni cazuți în luptele de eliberare, cu contingentele de armată prorusească din Tiraspol, susținute de Armata a 14-a rusească stăpîna aici. Am colindat spații de peste tot întinsul moldovean vizitat inclusiv multe familii ale sătenilor, familii de-o profundă simțire și trăire românească; mănăstiri, scoli ,biserici, sate și cimitire cu eroi, locuri sfinte cu dascăli și oameni ai locului, unde am purtat un fructuos schimb de gânduri, memorii și informații în mod special de viață, de viața de zi cu zi, acolo în lumea lor stăpînită de aproape două secole de duhul rusesc, dar în mod special de modul cum sunt susținute și organizate Instituțiile de învățămînt și educație, viața culturală a locuitorilor de la sate.

La Înalta Academie Națională de Artă din Chișinău am făcut un fructuos schimb de idei privind desfășurarea direcțiilor de specializare, organizarea procesului didactic multidisciplinar ,dar și o fructuoasă experiență de specialitate cu reprezentanții Instituției; studenți și cadre didactice. O inedită și surprinzătoare întâmplare pentru mine au fost momentele în care unii studenți de etnie rusă impuneau dascălilor și colegilor lor dialogul, converșia în limba rusă cu o nonșalanță dezarmantă!!

Avînd un tonus interior sănătos și optimist, cu Credință Divină în reușită, deloc șovăielnic, dar și motivat de întâlnirile stabilite și ocazionate, am petrecut momente plăcute și binecuvîntate, în mod special cu amabilii și nonșalanții specialiști abordați, la cele două mari Instituții vizitate, la Academia de Arte Plastice cât și la Conservatorul de Muzică din Cluj. M-am întîlnit cu vechi cunoștințe, colegi și prieteni din anii studenției, sau cu prestigioase personalități academice și artistice, oameni formați și purtători ai spiritului elevat universitar clujean. Am fost primit cu inima deschisă pentru a purta un dialog deschis și fructuos, înlesnindu-mi-se cu generozitate întîlniri cu personalități academice și vizite în ateliere de lucru pentru binevenite conversații cu deschidere informațională largă la ambele Academii.

Ca de obicei, amabil și de bună credință, Rectorul de atunci al Academiei de Arte Plastice „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca, regretatul profesor universitar dr. Ioachim Nica, m-a primit cu deosebită plăcere în cabinetul Domniei Sale. A fost o revedere plăcută după foarte mulți ani, iar în momentul destăinuirii scopului vizitei mele, a încercat o reală curiozitate. Era pe la orele amiezii, o zi frumoasă de primăvară tîrzie. Momentul întîlnirii a fost mai mult decît protocolar. Cu ajutorul doamnelor de la secretariatul Instituției, d-l Rector a dat sens și „conținut”, întîlnirii noastre. O personalitate culturală în adevăratul sens al cuvîntului, intelectual sensibil și ospitalier cu respect deosebit, om al ratiunii promovării bunelor relații am început și „derulat” dialogul, „îmbolditi” de o cafea neagră aromată și fierbinte, însoțită și îmbunătățită cu un strop de palinca de Bihor.

A urmat trimiterea, înainte de vreme acasă, a personalului de la secretariatul Rectoratului, pentru a putea să ne desfășurăm în tihnă gândurile, părerile și sfaturile documentate, urmate de discuții și schimb de idei, privind punerea bazelor și constituirea structurilor de specialitate, discipline, tehnologii etc, specifice instituțiilor de artă, Școala clujeană oferindu-ne ajutorul potrivit. Totul s-a desfășurat într-o atmosferă amiabilă, fără formalisme, însoțită de o masă colegială îndestulătoare. Discuțiile noastre s-au întins peste toată după masa, pînă seara tîrziu, pe la orele nouă și jumătate. Întîlnirea noastră s-a desfășurat și a fost încurajată de-o remarcabilă comunicare. S-a încheiat printr-un noian de idei și ansamblu de informații, izvoare de documentare

atât de necesare subsemnatului, legat de Proiectele personale privind dorința și interesul de-a pune bazele Facultății de Artă din Oradea. În context, Domnia Sa, punându-mi la dispoziție și înlesnindu-mi accesul la anumite documente necesare argumentării și stabilirii Misiunii strategice, a Planurilor de Învățământ, a Programelor analitice, a justificării pertinente privind înființarea din start a unor specializări specifice învățământului artistic superior, astfel dând sens identității viitoarei Institutii artistice din Oradea.

În acea perioadă frământată, am contactat insistent și direct, cadre didactice, personalități prestigioase cu experiență bogată din lumea academică clujeană și națională, angajate și implicate profesional și managerial în sistemul academic românesc. La Cluj-Napoca, după cum aminteam, l-am întâlnit pe Rectorul Ioachim Nica, pe profesorii universitari Gheorghe Buș, Eugen Gocan, Raveca Brânzaș, vechi și remarcabile cunoștințe profesionale, oameni dragi, de la Iași Distinsul prieten conferențiarul universitar Dan Covătaru – sculptor, iar de la Institutul Nicolae Grigorescu din capitală, profesorii sculptori Mircea Spătaru și Mihai Buculei, precum și pictorul Ștefan Caltea. În context i-am întâlnit la Liceul Nicolae Tontza pe d-na Rodica Stanca Pamfil și Francoise Pamfil, oameni cu adinci rădăcini culturale în spațiul orădean, specialiști de nădejde cu sfaturi însemnate și de bună credință.

Pragmatici și generoși, plăcut surprinși de inițiativa orădeană, mi-au pus la dispoziție, ca model, diverse documente necesare, convinși fiind că fac bine ajutând împlinirea Proiectului realizării „Academiei Artistice”, de la Oradea. Întilnirile cu personalitățile prestigioase din domeniul Academic muzical de la Conservatorul din Cluj-Napoca, deși fructuoase, în partea finală a organizărilor, au fost zadarnicite parțial de împrejurări ascunse, lipsite de loialitate. Dar în final totul s-a terminat cu bine.

„Natura ne aseamănă, educația ne deosebește” – Confucius.

Generațiile de artiști plastici din Oradea amintite mai sus, au ridicat arta orădeană la valoarea unui centru cultural de referință la scară națională, cu rezonanțe europene, al cărui prestigiu este continuat astăzi cu succes în spațiul efervescent al Facultății de Arte, configurând o strategie artistică cu bătaie lungă, punând bazele unui învățământ artistic orădean de ținută academică profundă și autentică. Perpetuarea spiritului ce a caracterizat întotdeauna climatul cultural al Oradiei, spirit deschis și tolerant, atent la cultivarea valorilor autentice, a dialogului și emulației interetnice, a respectului pentru tradiții și a deschiderii către lumea largă, a unui spirit cu adevărat european, a fost ținta strategiei educaționale cultivate constant în toți acești ani prin tânăra Instituție Academică din Oradea.

Așadar, Oradea s-a impus ca un centru cultural academic, ce și-a construit propria amprentă prin pătrunderea și asimilarea principalelor informații organizatorice și influențe artistice naționale și europene, bazându-se pe valoarea recunoscută a elitelor formate în ambianța cosmopolită orădeană în decursul timpului, susținută permanent de un corp academic preponderent național, pentru atingerea unui rang artistic superior, ca un puternic centru artistic universitar.

Fie-ne îngăduit a face cunoscute prestigioase personalități academice și artistice din România, care în decursul timpului au fost într-un fel sau altul alături pe drumul anevoios al împlinirilor, de tinăra Facultate de Artă din Oradea. Cu aceasta ocazie aducându-le tuturor Omagiul și mulțumirile noastre pentru altruismul și noblețea lor umană și profesională demonstrată în susținerea dezinteresată, a construcției noastre academice. Academicieni, Profesori universitari și cadre didactice de specialitate de înaltă calificare profesional-academică: **Acad. Razvan Teodorescu, Acad. Marius Porumb, prof.uni.dr. Liviu Maior, Prof. Alexandru Farcasu, Al. Mihailescu, Liviu Vacaru, Tudor Jarda, Bujor Dansorean, Liviu Moga, Mugur Bogdan, Iuliu Silaghi, Gheorghe Rosu, Mircea Spataru, Ioachim Nica, Negoita Laptoiu, Nicolae Sabau, Alexandru Avram, Eugen Gogan, Gheorghe Bus, Raveca Branzas, Gheorghe Arion, Dan Covataru, Ștefan Caltea, Liviu Suhar, Mihai Buculei, Iulian Cretu, Dumitru Serban, Savel Cheptea, Ionica Sbirciu, sa.**

PS: În partea cealaltă a „baricadei”, cred că este momentul să amintesc pentru „neuitare” anumite persoane stăpinite de un tonus negativ, urit mie și de reacredința care „intimplator” au avut un rol distructiv în constituirea unor specializări, sau chiar la fundamentarea Facultății de Muzică și Arte Plastice din cadrul Universității din Oradea. Iertată-mi fie îndrăzneala, dar cu părere de rău, mă vad obligat a „evidenția” și astfel de personaje cu spirit umbros, lipsite de respect față de munca grea și responsabilă a unor oameni stăpiniți de-o reală și profundă conștiință profesională și națională care au avut înțeleaptă inițiativa și dorința de-a realiza

minunate infaptuiri profesional-artistice prin implicarea lor în construirea Scolii Superioare de Artă în Oradea, atât de necesară pentru comunitatea orădeană cât și pentru cea națională.

Au fost și indivizi perversi care din păcate au „băgat bețe-n roate” încercând să zădărnicească reușita construcției academice din Oradea, oameni invidioși care nu puteau și nici nu meritau să aibă o anvergură universitară reală, de calitate, dar care pe parcursul timpului au profitat în fel și chip de existența Facultății de Arte Vizuale din Oradea.

Spiritul critic l-am înțeles întotdeauna foarte bine, dar cu condiția de-a fi constructiv și de bună credință. În schimb cinismul afișat de anumiți indivizi în derularea evenimentelor academice la care mă refer, m-au dezmagit profund și neiertător. Voi menționa „personajele” în cauză cu real regret, dar meritat, pentru-că mi-au lăsat o amintire „amară” în munca de construcție academică în Bihor, în orașul Oradea, prin lipsa lor de loialitate, respect și altruism în memoria timpului: *I. Cucu, C. Popa, C. Abrudan, D. Sandru, D. Gavrilas* și poate or mai fi fost ei citiva cu păcate mai mici, pe care-i știu noi prea bine, dar se știu și ei tot atât bine. Nu-i nominalizăm și nu le invocăm prezența în Corpul Cadrelor Didactice din motive binecunoscute. „Caractere” care au avut în anumite circumstanțe atitudini oscilatorii, lipsite de moralitate și personalitate, mai moderate, dar „circumscrie” orgolios fără jenă intereselor meschine ale momentului.**

Universitatea din Oradea a fost înființată prin H.G. nr. 460/1990.

Facultatea de Muzică și Arte Plastice.

Prin adresa Nr. 4932 din data de 6.10.1995 a Rectoratului Universității din Oradea, s-a comunicat, că în baza Ordinului Ministrului Învățământului Nr. 622/1995, la Oradea a luat ființă, **Facultatea de Muzică și Arte Plastice**, care își va desfășura activitatea în cadrul Universității din Oradea. Printr-o dezvoltare progresivă în timp, a unor structuri care au încorporat mai multe direcții de studiu în domeniul artelor vizuale, specializări precum: designul, sculptura, pictura, artele textile sau moda, pedagogia artelor vizuale, conservare-restaurare sau istoria artelor, dar și în domeniul artelor muzicale, au fost îndeplinite premisele întemeierii în orașul Oradea a unei Instituții Artistice de grad superior. Precizez că inițiativa întemeierii acestui segment al învățământului artistic orădean a artelor vizuale și muzicale, adăugându-li-se la un moment dat teatrul și arta actoriei, nu este întâmplătoare. Ea coincide cu un climat de civilizație culturală, socială și politică în libertate, mediu stimulator dar și prolific, indispensabil în perspectiva dezvoltării cerințelor și standardelor de civilizație materială și spirituală a societății românești.

Obiectivele, misiunea și strategiile organizaționale specifice impuneau un interes, o capacitate de lucru și de implicare managerială severă, având drept finalitate înființarea și apoi afirmarea Facultății de Arte Vizuale, între instituțiile academice de profil credibile în perspectiva formării unor generații de specialiști din domeniul artelor plastice și decorative, a modei și designului, a Istoriei Artei, precum și din perspectiva demersului psihopedagogic.

Facultatea de Muzică și Arte Plastice a venit din start cu o ofertă academică decentă. Totul a fost bine cumpănit și hotărât din perspectiva posibilităților imediate avute la îndemână și în perspectiva dezvoltării.

Instituția a avut din început, în componența sa două Catedre: **Catedra de Arte Plastice** constituită din două specializări; secția Sculptură și secția Pedagogia Artei, și **Catedra de Muzică**, constituită tot dintr-un număr de două specializări; Pedagogie Muzicală și Canto;

Primele specializări înființate la ambele profile, au avut ca argument, trei motive sustenabile;

- a) – existența unor Cadre didactice, specialiști coordonatori a disciplinelor existente în Planurile de Învățământ;
- b) - asigurarea spațiilor necesare desfășurării activităților academice cu studenții și ;
- c) -dotările materiale și tehnice specifice strict necesare funcționării specializărilor;

Dacă la **Catedra de Muzică** organizarea procesului de învățământ era mai accesibilă, **Catedra de Arte Plastice** avea probleme mult mai complexe pentru funcționarea atelierelor și laboratoarelor de specialitate în condiții acceptabile de nivel academic.

Datorită creșterii continue a numărului de studenți nici pentru disciplinele teoretice nu existau în perspectiva dezvoltării Facultății, condiții firești de studiu și învățare.

* * *

În perioada de organizare a documentațiilor pentru înființarea Institutiei Artistice era nevoie de ajutoare de specialitate, oameni cu experiență, pentru constituirea Dosarului de Acreditare necesar pentru înființarea Institutiei artistice. Pentru partea de muzică am apelat preferențial la anumite colege care aveau activitate didactică și profesională prodigioasă. Fie-mi îngăduiți că în calitate de coordonator dar și executant, responsabilitate benevol asumată, pentru realizarea documentațiilor necesare pentru înființarea Facultății de Artă, să-mi amintesc pe primii specialiști invitați care au acceptat cu mare deschidere și real interes, să participe la efortul birocratic de realizare a documentației specifice înființării pretentioasei Institutii.

Pentru secția muzică am apelat la ajutorul d-nei profesor Zorica Pitic, a d-nei Magda Tintilonis, a d-nei Monica David iar peste o vreme s-a integrat echipei elevatului intelectual și pedagog în domeniul Avram Geoldes. A fost echipa care a muncit luni de zile pentru punerea la punct a Dosarului de Acreditare pentru înființarea facultății, prin documentele cerute după modelul impus de serviciile Universității precum și documentația necesară Concursului de admitere. Cu această ocazie încă odată le mulțumesc pentru efortul interesat depus într-o perioadă de începuturi organizatorice grea, dar până la urmă binecuvântată.

Pentru Dosarul la secția de Arte Plastice mi-am asumat responsabilitatea de a realiza singur având în vedere „antecedentele” organizatorice, informaționale și de documentare.

Pentru că toată documentația să fie realizată la cerințele academice cerute și impuse de CNAA acestea au fost supervizate și „cenzurate” pe parcursul lucrului în cadrul Universității din Oradea, de respectabilul și conștiinciosul specialist de documentație perfectibilă, profesorul Ștefan Naghi.

Primele cadre didactice specialiști pe domenii, invitați și solicitați de subsemnatul de la început pentru a da o mână de ajutor în construirea și consolidarea tinerei noastre Academii de Artă, unii au fost angajați definitiv în cadrul Facultății de Muzică și Arte Plastice, primind astfel calitatea de titulari în învățământul superior de arte orădean în cele două Catedre constituite la înființarea Institutiei, începând din toamna anului 1995, au fost:

Catedra de Arte plastice – Prof. Cornel T. Durgheu la sculptura, Ioan A. Muresan – pictura, Cornel Abrudan - tehnici, Paul Blinda - asistent pictura și Dumitru Păina – tehnici sculptura. Pe parcursul anului universitar au apărut la specializarea sculptura Rudolf Bone și Ioan Mihele.

Catedra de Muzică - specializările Canto și Pedagogie muzicală, au fost cooptate pentru anul întâi : la canto – prof.univ.dr. Alexandru Farcas, Mircea Sâmpetren, Marian Boboia, asistent Carmen Vasile, corepetitor Letitia Chirodea, pedagogie muzicală – prof. Iuliu Silaghi, Tudor Jarda, Avram Gioldes și prof. Zorica Pitic, Mihaela Brazda – pian secundar, Gheorghe David – teoria instrumentelor și orchestratie, contrapunct – Lucia Joanovici și Valentin Lazar.

Ma voi opri câteva clipe asupra momentelor semnificative, din primii ani de început a activităților universitare cu direcție predilectă la punerea bazelor Catedrei de Muzică. Departament care în scurt timp se va transforma în Institutia Facultatea de Muzică. Facultate care de la început a avut șansa și Onoarea de-a fi sprijinită în constituția ei de învățământ superior de către remarcabili specialiști din domeniu; cadre didactice stăpinite și conștiente de menirea și responsabilitatea lor academică, precum fostul Rector al Conservatorului de Muzică din Cluj-Napoca; Tudor Jarda, de Alexandru Farcas membru CNEAA, prof. dr. Bujor Dansorean, Iuliu Silaghi, Liviu Moga.s.a. La deschiderea Anului Universitar, pe 1 Octombrie 1995 la Teatrul de Stat din Oradea, în cadrul festiv erau prezenți și studenții de la tinăra Facultate de Artă însoțiți de cadrele didactice de la specializările muzică și arte plastice.

Pe data de 4 octombrie în cadrul festiv al Universității din Oradea, Clădirea Nouă, Pavilion A camera 4, ora 11,00, Rectorul Teodor Maghiar, a invitat toată suflarea studioasă de la tinăra Facultate de Artă și cu puterea lui decizională arhicunoscută, în fața întregii asistențe, îi atribuie funcția de DECAN al Facultății de Muzică și Arte Plastice pe conf.univ. Mircea Sâmpetren specialist Canto de la Conservatorul de Muzică din Cluj-Napoca, iar în calitate de Prodecan îl promovează pe obscurul sculptor originar din orașul lui NICĂ PETRE (Bălănică Petre), brăileanul Ioan Cucu, stabilit recent în orașul Baia Mare, proaspăt titularizat în Învățământul academic clujan. Doi inocenți norocoși „responsabili” de destinul tinerei Facultăți de Muzică și Arte Plastice din Oradea chiar în debutul ei. Doi artiști la fel de neexperimentați și lipsiți de înclinații administrative reale și unul și celălalt în munca și managementul școlar în general, dar a celui academic cu certitudine. Spun acest lucru cu toată responsabilitatea unui OM cu experiență de zeci de ani în domeniu la acea vreme. Pălăria

academică a fost prea mare pentru ei. În fapt după 2-3 săptămâni așa zisul prodecan a abandonat misiunea. Mircea Sâmpetreaan sfătuit și încurajat de pritenul sau de Familie,nașul Alexandru Fărcașu, naș de cununie, și-a asumat șovăielnic, la startul noului an academic într-un context organizatoric dificil și indecis privind condițiile de învățatură și studiu; spații, dotări specifice, condiții de muncă, cadre didactice, etc, destinul Instituției Artistice din Oradea.

În aceste condiții delicate și improvizate, în fața personalului didactic, mic la număr și a primei promoții de studenți, în sala mai sus amintită, din Clădirea nouă, invitat la Festivitatea de deschidere a Noului An Universitar, Rectorul Teodor Maghiar „diplomat”, cum îi ședea bine și îi plăcea satisfăcându-și orgoliul de general manager, a dat startul deschiderii primului an universitar artistic din istoria învățămîntului superior din Metropola bihoreană. La început de drum se puneau problema organizării spațiilor de studiu, a dotărilor tehnologice și materiale strict necesare, alcătuirea și preluarea grupelor de studenți pe specializări și integrarea lor în spațiile de studiu inexistente, etc, etc.

Au fost prezente la Ceremoniile de deschidere a învățămîntului universitar și la preluarea activităților didactice, câteva cadre didactice titulari în învățămîntul preuniversitar, sau asociați, la secția muzică; d-na Zorica Pitic, Mircea Sâmpetreaan sau Letitia Chirodea, la secția de Arte Plastice a fost prezent subsemnatul și misteriosul Ioan Cucu de la Institutul de Arte Plastice, „Ion Andreescu” din Cluj-Napoca.

Specialiștii în domeniile artistice preconizate a fi angajați în activitatea didactic-academică în viitor imediat erau, la Muzică; - Zorica Pitic, ... David, Mihaela Brazdă, Lucia Ioanovici, Lucia Catarig, Elisabeta Fekete, Edith Simion, Gheorghe Hausman, Agneta Marcu, Carmen Vasile, Corina Maier, Delia Roman, Aurel Hexan, Vasile Foica, iar la Arte Plastice – desigur subsemnatul, apoi Ioan Aurel Muresan, Florin Heredea, Paul Blinda, Dumitru Paina, Cornel Abrudan, Ovidiu Budurean, Ioan Mihele, ș.a.

Odată cu acest start academic ambiguu, responsabilitățile pe cele două direcții de studiu au început optimiste dar și îndoielnice, chiar dacă nu în totalitate, la fel ca toate începuturile. În ceea ce mă privește nu a fost așa convins fiind că știu ce am de făcut, de ce trebuie și cum trebuie să muncesc. A fost astfel alcătuită prima echipă ziditoare de valori culturale-artistice academice locale și naționale în Academia Orădeană, echipă care și-a asumat povara „facerii” într-un mediu cultural incert pentru unii și surprinzător pentru alții.

Începînd din toamna anului universitar 1996-97 dezvoltîndu-se impetuos facultatea, prin apariția altor specializări numărul cadrelor didactice a crescut simțitor an de an, ajungîndu-se ca în anul universitar 1997-1998 să se impună separarea celor două profile constituindu-se din toamna anului universitar 1998 două noi entități academice; Facultatea de Arte Vizuale și Facultatea de Muzică. În aceste condiții numărul personalului didactic și nedidactic la cele două facultăți a crescut semnificativ dar sub administrație separată.

Facultatea de Arte Vizuale.

Conducerea operativă a primei Facultăți de Arte Vizuale din istoria orașului Oradea, este asigurată de către Biroul Consiliului Facultății în componența amintită mai jos;

Decan – prof. univ. Dr. Cornel T. Durgheu;

Prodecan – conf.univ. dr. Nicolae Branda;

Secretar științific – prof.univ.dr. Aurel Chiriac;

Birou completat și de către Șefii de catedră a specializărilor din domeniu avînd în componența sa următoarele cadre didactice: Prof.univ.dr. Ioan Aurel Muresan – Arte Plastice, conf.univ. Raveca Branzas – arte decorative, prof. univ.dr. Negoita Lăptoiu – catedră discipline teoretice.

Aparatul TESA, s-a constituit în decurs de doar citiva ani într-un impresionant Departament administrativ de aproximativ 45 de angajați; alcătuit din serviciul secretariat – subordonat direct Decanului; -secretar șef – Gabriela Tiugea, Daliana Samuila-Trifa, Mihaela Neagu și AIT-istul Lucian Ruge, de tehnicieni și laboranți, bibliotecare, modele, femei de serviciu, portari, etc. Serviciile administrate cu interes și responsabilitate organizatorică de către administratorul Vasile Ilea și mai apoi de regretatul Viorel Terme. Oameni de circumstanță dar deosebit de utili procesului de învățămînt academic prin responsabilitățile lor angajate în munca. Intendent, omul de peste tot, Radu Jurjiu.

In noile conditii organizatorice si de functionare a Facultatii de Arte Vizuale cu un numar de aproximativ 500 – cinci sute - de studenti – in decurs de doar citiva ani,s-a impus firesc constituirea de noi Catedre si numirea unor Sefi de Catedra competenti si de anvergura academica reala, precum si stabilirea sefilor de specializari cu aptitudini organizatorice si merite profesional-artistice evidente. In doi-trei ani Corpul profesoral a ajuns la impresionanta cifra de aproximativ 100 – una suta - cadre didactice titulare si la un important dispozitiv tehnic, pe baza existentei aproape a 200 – doua sute - de posturi didactice in Statele de functii pe facultate si a distribuirii diverselor responsabilitati in sistem.

1 ,- Catedra de Arte plastice: Sef de Catedra – Prof. univ,dr. Ioan Aurel Muresan *- specializarea Sculptura, Pictura, Pedagogia Artei si conservare-restaurare : Cadre didactice titulare si colaboratori: - Conf. Univ. Cornel T. Durgheu, lectorii universitari, Ioan Aurel Muresan, Elena Campian,Florin Heredea, Ovidiu Budurean, Rudolf Bone, Aurel Rosu,Illarion Voinea, Nicolae Man, Gheorghe Gherman,Paul Brinda, Serrena Durgheu, Constantin Costea,Octavian Cosman,Ovidiu Salajaan, Aurel Dumitru,Judit Eged, Geo Praja, Onisim Colta,Dumitru Paina, Ioan Mihele, Cosmin Durgheu,Adina Vesa,Lia Brindas Rusu,Marius Vesa,Cornel Abrudan, Ioan Augustin Pop,Maria Abrudan,Mihai Perca,Radu Handru, Tiberiu Fekete, Greti Polman,Horea Sabau,Vasile Sarca,Stefan Torkos,Gheorghe Costea, Maria David Bosca,Ujvarosi Laszlo, Tatiana Marcu,Gina Hora,Nicolae Onucsan,Claudiu Szabo, Teodora Klein,sa.

a,- Specializarea Kunstherapie-terapia prin arta - era integrata in ciclul licential la Catedra de Arte Plastice-Pedagogia Artei, unde s-a colaborat cu d-na dr.h.c.Doris Stanke din Germania,coordonator specializare pentru Oradea-Romania a fost prof.unv.dr Doina Cosman din Cluj-Napoca si medic psihiatru dr. Gheorghe Paina din Oradea;

b ,- Masterat „Sculptura si Ambient” specializarea Terapii prin arta; incadrat in „Cultura,civilizatie si educatie artistica” - CCEA -- coordonator stiintific prof.univ.dr. Cornel Teodor Durgheu, asociati si titulari discipline - prof.univ.dr. Gavril Cornutiu, prof.univ.dr. Vasile Marcu,prof.univ.dr.Alesandru Avram,prof.univ.dr. Ioan Godea, prof.univ.dr. Aurel Chiriac, conf.univ.dr.Casandra Abrudan, asistent dr. Teodora Sabau.

Prin organizarea cursurilor postuniversitare de tip „Masterat” am impus exigentele standard maxime ; toate cadrele didactice au avut gradul didactic de profesor universitar si doctoratul in domeniul specific cursurilor respective. Cadrele didactice de predare au avut experienta si performanta didactica, medicala si pedagogica in invatamintul superior, o activitate de studiu,cercetare stiintifica si creatie artistica pentru domeniul specializarii respective relevanta, validata prin expozitii, comunicari stiintifice si aprecieri ale criticii de specialitate, atestate prin documentele aflate la facultate, iar Disciplinele prevazute in planul de invatamint a trebuit sa fie acoperite integral cu material bibliografic aflat in biblioteca proprie; titluri de carte, cursuri universitare, albume de arta, tratate, video-casete,abonamente la reviste de specialitate,sa.

2 ,- Catedra de Arte decorative si design – Sef de catedra - Conf. Univ. Raveca Branzas *- cu specializarile arte textile,design si Moda; Cadre didactice titulare si colaboratori - conferentiar universitar Savel Cheptea, Raveca Branzas si ing. Mariana Cacoveanu,lectorii universitari - Sandru Dorin, Radu Maries,Dana Sandru-Stefan , Angela Roman-Popescu, Hollo Barna, Olimpia Urdea, Emil Pop,Vioara Bara, Bihari Varnava, Corina Baciu-Urzica, Amalia Judea, Mihaela Tatulescu, Elena Voit,Sorin Brad,Dorin Damaschin, Arina Ailincai,Corina Vatamanu-Andor, Anca Popescu Ratiu, Anca PIA Rusan (Vacaru), Valentina Chis,Olimpia Muresan, Aniko Gherendi, Costean Norbert, Anca Codila,Diana Junea, Ioana Carabin,si ing. Nicodim Stefan.

3 ,- Catedra de discipline teoretice si pedagogice scolare: Sef de Catedra - prof. univ. Dr. Negoita Laptoiu. Cadre didactice titulare si colaboratori; - Prof. univ. Dr. Raoul Sorban,Prof. univ. Dr. Negoita Laptoiu, Prof univ. Dr. Iulian Cretu, profesorii universitari Viorel Faur,Alexandru Avram, Aurel Chiriac,Ioan Godea, Mariana Zintz, Nicolae Branda, Viorel Horj, Gheorghe Bus, Florian Filip,Petru PuscasTeodor Pantea, Ioan Pantea, Camelia Porumb,Vasile Musca,Valentin Blindul, Nicolae Betea,Mariana Morgovan,Teodora Vidican,Stefan Gaie,Ramona Novicov, Marius Roman,dr. Marcel Matiuta, dr. Laurean Bonea,dr. Maria Praja, Madeleine Dumitras,Doru Marta, Sorin Bulzan, Filip Lioara Mudura,Georgeta Mihele, Daciana Bandici,Aghata Chifor, Doina Margareta Lianu,arhitect Dumitru Sandu ,ing. Gabriela Tugea, Ana Martin, Cristina Zdrehus, Florica Ortan,Uj Ghizela,Marlena Timofte, Oana Gencarau, Gabriela Crisan,si altii.

Aceasta pleiada selecta de cadre didactice care au pus umarul la construirea Facultatii de Arte Vizuale, a fost completata si redimensionata calitativ in anii urmatiori cu un numar insemnat de cadre didactice tinere,

licențiați sau masteranzi, artiști implozivi care au dat o admirabilă însuflețire, spiritului academic din Cetatea Medievală a Oradei. Excluzând „sincopele” inerente, dar regretabile, petrecute aici dealungul timpului. Vreau să reamintesc faptul că în procesul de modernizare și performare a învățămîntului academic orădean în timp, s-au căutat și descoperit diverse „formule” de organizare a specializărilor pe catedre pentru o eficiență didactică stabilă și la îndemîna soluțiilor potrivite procesului didactic artistic orădean. Acest „fenomen” s-a datorat „neliniștii” cercetării funcționale permanente fără „tulburări” organizatorice nejustificate.

**„Nu noua Doamne, nu noua, ci numelui Tau se cuvine SLAVĂ, pentru mila Ta și pentru adevărul Tău”
– (1) Psalmul 113,9.**

13

Tributar încărcăturii sufletești a nemuritoarelor întimplări academice tratate sub stesina Cetății Oradea cu „prînti și cu prîntese”, fie-mi îngăduit să remarcă cu mare plăcere, selectînd din memoria mea slujitoare și neiertătoare de plăcute amintiri, în mod aleatoriu citiva dintre cei peste două mii de absolvenți, cu studii de licență sau masterale la Facultatea de Arte Vizuale din Oradea, **pentru eternitate.**

Este vorba de cîteva personalități tinere dintr-un noian admirabil de absolvenți ai locului, care au înobilat spre mărirea și lauda lor umană învățămîntul academic orădean, bihorean dar și național, corpul profesoral al Institutiei artistice din Cetatea Oradei. Cuvinte frumoase, respect și lauda mentorilor cu stagii practice îndelungate în munca didactică și pedagogică în Facultatea de Arte Vizuale orădeană, dar și tinerilor artiști pedagogi creatori de frumos încadrați aici în decursul timpului, care au adus și aduc, un remarcabil și de nepretuit prestigiu prin activitatea lor profesională, didactică dar și creativă, Institutiei artistice orădene.

Specialiști pe care îi întîlnim activînd în corpul profesoral al actualei Facultăți de Artă din Oradea sau în diverse Institutii de educație și civilizație artistică din țară sau din străinătate, cistigînd avîntul spre zările înalte ale performanțelor artistice la umbra binefacătoare a masivelor ziduri ale Cetății Mediaevale din Oradea. Specialiști în domeniul artelor vizuale cu care ne mîndrim și de care cu certitudine vom mai auzi în viitor: ing. Teodor Pantea, prof. Constantin Costea, Liana Mos-Dat, Oana Baruta, Maria Bissinger, Teofil Stîop, Raul Bocse, Adrian Buzas, Serrena Durgheu, Cristina Brețeanu, Greti Pollman, Carmen Romocean, Radu Susman, Daniel Tarasie, Andreea Kulcsar, Adrian Mezeu, Delia Andras Etelka, Florentina Iencut, Aurel Bica, Lia Brandas, Csaba Bondar, Ana Iluta, Cantemir Mester, Ursei Ioan Paul, Marius Zah, Stefan Sulyok, Daniela Badila, Dana Panciu, Eugen Macinic, Elena Botan, Avram Iancu, Cosmin Durgheu, Florina Birea, Corina Mascas, Mirela Po, Claudiu Sfara, „Botos Brighita Monica, Violeta Sferle, Nann Ildiko, Indries Narcis Alin, Iulia Sabo, Oana Georgescu, Marius Iercosan, Hollo Kinga, Ioana Silaghi, Catalin Jagar, Ovidiu Gui, Horea Salajan, Ioana Bistran, Cantemir Mester, Ioana Raica, Ritok Lajos, Mircea Gherman, Titus Tarcea, Emilia Oegar, Emil Pascalau, Gabriela Plesca, Radu Pamint, Simona Dereschei, Adrian Samoila, Simona Hulber, Radu Tarnoveanu, Tudor Alexandru, Claudia Aradi, Gabriela Akos, Frincu Tudor, Tabita Vede, Opris Liana Cristina, Jedlicska Zoltan, Calin Ovidiu Durgheu, Edina Zaharadniuc, Anca Popescu, Radu Goia, Laura Voicu, Dan Boglut, Gabriela Postole, George Negrea, Kiss Lehel, Puie Mircea, Daniel Boncut, Mariana Padurean, Ungur Ana Patricia, Valcan ADINA, Dana Moza, Ungur Laura, Ioana Carabin, Felicia Pirtea, Remus Ilisie, Andrei Stanca, Timos Romanta, Marius Negrea, Florin Mihele-Sorin, Maria Szasz, Anca Chereji, Radu Olteanu, Mircea Munteanu, Cristina Covaciu, Csaba Baican, Octavian Tudor, Sarkady Csaba, Marius Boc, Mircea Botog, Silvia Buss, Csudor Erzsebet, Precub Attila, Ovidiu Boc, Liana Corb, Ioana Costea, Ciprian Berce, Beatha Olah, Teodora Bicescu, Kapitan Csaba, Cecilia Iuhas, Sala Dan Cristian, Sonea Rob, Bianca Popute, Florin Polis, Alina Pinta, Claudia Vladica, Daniela Pirvu, Amalia Pop, Monica Pernes, Nicoleta Olteanu, Murany Mihaly, Ioana Dascalu, Zsombak Ildico, Marinela Asavoai, Amalia Vesa, Bako Kinga, Laura Muset, Titus Bara, Cotutiu Giorgiana-Vranceanu, Sala Dan Cristian, iar lista cu înșiruirea ar putea continua cu mulți, mulți alți absolvenți dragi nouă, specialiști împliniți profesional care aduc prestigiu facultății de arte din Oradea pe care cu Onoare au absolvit-o.

Prezentare succintă, argumente, misiune și strategii instituționale, la început de drum.

În continuare mă voi opri cu predilecție la punerea în evidență, desigur în rezumat, a exigențelor de funcționare a domeniului artelor plastice și decorative, cu toate componentele sale ilustrative în Facultatea de Arte Vizuale din Oradea de la înființare și previzionarea perspectivei:

Punctul a) – punerea bazei învățământului superior artistic prin cooptarea și selectarea personalului didactic și de specialitate artistică valoroși; realizarea unui corp administrativ de calitate superioară ușor de implicat în dezvoltarea și stabilirea de relații de colaborare, convenții, schimburi culturale și de specialitate, locale, naționale și internaționale ș.a.

Punctul b) – asigurarea și procurarea de spații de studiu pentru cursurile practice de specialitate. Săli de curs pentru disciplinele teoretice, ateliere și laboratoare de practică de specialitate, spații tehnice și studii pentru artele textile și restaurare – conservare, cabinet de informatică, bibliotecă proprie, atelier mecanic de prelucrare și transpunere, atelier de tipografie, ș.a.

Punctul c) – stabilirea și asigurarea bazei materiale cu tehnologii specifice specializărilor; mobilier, utilaje, aparatură tehnică, calculatoare, etc, dezvoltarea unor strategii de finanțare și modalități de autofinanțare prin autototări; subvenții, sponsorizări, colaborări, relații interne și externe ș.a.

14

Menționăm că în marea lor majoritate aceste exigențe strategice, privind configurarea unui învățământ artistic de nivel academic și performant, în acest spațiu geografic românesc, cu scopul de a forma personalități artistice creatoare dar și buni educatori și pedagogi în domeniul frumosului, s-a datorat unui veritabil management instituțional, din partea Conducerii Facultății de Arte Vizuale din acea perioadă. Subliniem importanța unor obiective fundamentale privind procesul de învățământ academic; spre exemplu misiunea didactică dar și de cercetare științifică și creație artistică, de studiu și cercetare științifică în direcția disciplinelor teoretice, în mod special a specializărilor Istoria și Teoria Artei, a profilelor din domeniul terapiilor prin artă. Misiune care privește pregătirea specialiștilor pentru domeniul Arte Vizuale – arte plastice și decorative – toate formele de creație artistică specifică, pedagogia artei, restaurarea și conservarea operelor de artă și a monumentelor de arhitectură, și, o misiune științifică care presupune dezvoltarea cunoașterii în profilul amintit, prin promovarea cercetărilor proprii interdisciplinare, în scopul definirii procesului creației artistice.

Cadrele didactice de predare a disciplinelor fundamentale trebuiau să aibă experiența didactică în învățământul superior, studii, cercetări, publicații de specialitate, o activitate de creație artistică recunoscută și să aibă în specialitatea disciplinei pe care o predă finalizarea de studii cu media de absolvire de minimum nota 9 (nouă). Era unul din criteriile impuse și respectate. Cadrele didactice din profil trebuiau să aibă seminarul pedagogic promovat.

Specializarea terapiei prin artă – kunstherapie, rezumată din colaborarea cu o specială școală din învățământul privat din Germania a fost la acea vreme prima și probabil, până astăzi, unică și originală afirmare profesional-artistică în domeniul psihologiei-sociale la nivel academic din România.

Pentru obținerea acreditării, personalul de conducere – decan, prodecan, precum și șefii de catedră trebuiau să fie cadre didactice cu norma de bază în instituție și să aibă gradul de profesor universitar sau conferențiar universitar cu specializarea în domeniul artelor plastice și decorative și să probeze reale calități manageriale. Asigurarea unei pregătiri teoretice și practico-metodice de specialitate temeinică care să-i asigure absolventului capacitatea de a se exprima cu mijloace specifice artelor plastice și decorative și de constituirea a demersului artistic creator.

Pentru examenele de absolvire/licență se respecta criteriile generale stabilite de MEC prin metodologiile cadru în conformitate cu legea învățământului. Lucrările de licență cuprind teme situate în interiorul problematicii specializărilor și susținerea teoretică a acestora printr-o lucrare scrisă.

Lucrarea de licență/absolvire se realizează în afara programului de învățământ sub îndrumarea cadrelor didactice titulare – lectori, conferențieri, profesori universitari.

Prestigiul câștigat în acei ani grei de muncă și acumulări calitative în domeniu, cu toate dificultățile și neajunsurile întâmpinate, a făcut să crească mereu în spațiul academic național cât și internațional afirmarea academică înaltă, a Facultății de Arte Vizuale din cadrul Universității din Oradea. Prin rezultatele remarcabile ale studenților noștri în abordarea creativă cu studenții de la Academii de artă tradiționale din spațiul românesc, precum și prin expunerile în Saloanele de specialitate, expoziții personale sau de grup în confruntările naționale sau internaționale, prin premii și burse de specializare obținute în țară sau străinătate, și-a justificat în fața Comisiilor de Acreditare și Atestare Academică precum și a opiniei publice academice din România, existența.

Datorită amplificării suitei de specializări academice la ambele Catedre, Arte Plastice și Muzică, și a existenței unui număr foarte mare de studenți – peste 800 – opt sute - în cadrul Instituției, s-a hotărât doar după doi ani și jumătate separarea celor două Catedre și transformarea lor în două Facultăți distincte și autonome; Facultatea de Arte Vizuale avea la un moment dat un număr de aproape 500 de studenți și aproximativ 200 de posturi atribuite cadrelor didactice, construite pe baza Planurilor de Invățământ în Statelor de Funcții „pentru toate nivelele de studiu, iar Facultatea de Muzică cu peste 350 de studenți coordonați de un număr aproximativ de 60 cadre didactice regăsind aici în Catedra și specializările din domeniul Teatrului și al Operei. Personalul tehnic și administrativ care deservea la un moment dat Catedrele de Arte vizuale se apropia de un număr de 50 de angajați. La momentul de apogeu în cele două Facultăți surori activau în total un număr de peste 850 de studenți, în jur de 200 cadre didactice și aproximativ un număr de 60 de angajați ca aparat auxiliar, TESA.

Facultatea de Arte Vizuale bine înzestrată și competent coordonată, a oferit tinerilor candidați doar în câțiva ani, o gamă generoasă de specializări, precum: pictura, sculptura, arte textile, design, pedagogia artei-pictura bizantină, conservare-restaurare, istoria și teoria artei, moda și arta grafică, arta foto-grafică, precum și unica și inedită specializare de acest gen în România, Kunstherapie – terapia prin artă, organizată în cadrul Catedrei de Pedagogia Artei și impregnata mai tirziu programelor de studii masterale, în cadrul Masteratului „Sculptura și Ambient.

Masterat organizat de subsemnatul în colaborare cu AKEL – Lage-Detmold – Germania. O Academie privată de Arte condusă de Doamna Doris Stanke, specialist în arte vizuale și psihopedagogie. Stabilind excelente relații de colaborare, împreună cu personalul său de specialitate, am întreprins vizite reciproce de documentare și specialitate cu masive grupuri de studenți de la cele două Instituții.

Facultatea de Arte Vizuale din Oradea a avut posibilitatea și Onoarea de-a colabora în domeniul specializării „*terapii prin artă*” primind sprijinul dezinteresat al d-nei prof. univ. dr. Doina Cosman, specialist psihiatru, șefa Catedrei de Psihiatrie din cadrul Facultății de Medicină și Farmacie din Cluj-Napoca, ajutată de un grup de specialiști de la Instituțiile Medicale și universitare orădene, specialiști în domeniul artelor vizuale sau în domeniul psihiatrie și psihologie didactică, ex; Prof. univ. dr. Gavril Cornuțiu, prof. univ. dr. Gheorghe Paina, prof. univ. dr. Vasile Marcu, Prof. univ. dr. Avram Alexandru și Prof. Univ. dr. Cornel T. Durgheu.

În contextul acestei dinamici universitare se preconiza amplificarea ofertei pentru alte specializări academice precum ar fi ; ceramică, sticlă-metal, scenografie, grafică, oferte facilitate de anvergura rapidă a deschiderii zonale, naționale și internaționale a Facultății de Arte Vizuale din Oradea. Un capitol aparte din suita de specializări de studiu din domeniul artelor vizuale, o caracteristică specială pentru Oradea a fost înființarea specializării Istoria și Teoria Artei (ITA). O specializare pretențioasă care s-a „născut” mai greu, a fost acceptată cu „peripeții” datorită obstacolelor preconizate aparute de la o membră indecentă a Comisiei CNAA-ului, „alimentată”, cu informații de rea credință, false de unul din cei mai bizari indivizi cărui i-s-a acordat de la începuturi o nemeritată atenție.

Obstacolul a fost depășit iar rezultatele academice pentru anii de studii în care a funcționat specializarea ITA, au fost promitatoare. Tinerii studenți absolvind Examenul de licență bine pregătiți, în confruntarea cu exigențele Comisiilor de Licență de la Universitatea de Artă din București. Coordonatori cursuri pe discipline de licență la Facultatea de Arte Vizuale din Oradea au fost ; Prof.univ.dr. Negoită Lăptoiu, Prof.univ. dr. Alexandru Avram, Prof.univ.dr. Nicolae Brînda, prof. univ. Dr. Aurel Chiriac, Prof.univ.dr. Cornel T. Durgheu, conf. univ. Dr. Maria Zintz, conf.univ.dr. Stefan Gaie, conf.univ.dr. Ramona Novicov, sa.

„E în noi ceva mai adânc, decît noi înșine” – Augustin.

Cotrabăind prin desantul arhivelor proprii, în aceste săptămâni de pandemie, am dat peste multe, bine păstrate dar și răvășite înscrisuri, „arhivate” în sutele de Dosare „conspirative”, din colecțiile personale dealungul timpului. Într-o ciornă/notă din anul 2009 subliniasem următoarele, citez : - „ **Născută din trudă și inspirate sacrificii personale – Facultatea de Arte din Oradea – lăsată moștenire fericită dar și dificile responsabilități generațiilor următoare, rămâne o grea povară instituțională, celor prezenți și urmașilor lor**”, o Instituție preferențial patronată în decursul timpului de un superior și exigent spirit academic și artistic.

O Instituție, ce trebuie menținută și întreținută, cu mari sacrificii, la standardele funcționale de atunci! Mă întreb, se vor găsi oare manageri vrednici, în cosmopolitul cadru universitar orădean, care să poată duce mai departe, să promoveze și să protejeze marile împliniri academice statuate aici în decursul timpului? Oameni, specialiști care să poată garanta formarea înaltelor destine artistice și profesionale a tineretului studios, în

aceasta prolifică Instituție Academică de Artă? Ar fi un dramatic eșec instituțional dar și uman, intrarea într-un „colaps” funcțional prin abandonarea „reprezentărilor” academice universitare a acesteia, de către Administrația actuală a Universității din Oradea. O astfel de Instituție de Artă, cu profil vocațional prin excelență, nu poate fi neglijată sau confundată profilactic, cu modul de organizare responsabil, dar specific celorlalte Facultăți și Profile universitare orădene. Într-o Facultate vocațională trebuie stimulate și încurajate energiile creatoare din domeniu și să se responsabilizeze factorii decizionali pentru a depăși dificultățile inerente apărute pe parcursul desfășurării ciclurilor academice școlare.

Transformările implicate de modelul Bologna nu era obligatoriu a fi transpuse în practica în Instituțiile Academice de Artă din România. Dar sistemul Învățământului Superior Românesc, în general, în cunoștință de cauză o spun, s-a lăsat prea ușor și umil influențabil, de unele „modele” europene, chiar dacă acestea nu se pretau sau nu erau pe deplin convingătoare, pentru a putea fi absolut obligatoriu implementate în sistemul de Învățământ Academic românesc. Noi având în spate performanțe academice superioare și mă refer aici cu predilecție la cele din domeniul artelor plastice.

Suntem convinși că munca, eforturile și faptele noastre de construire și înnoire a firei oamenilor, vor avea rezonanță și admirație în eternitate. De pe urma Semănătorului, avem certitudinea că tinerii vrednici și talentați, care au profitat și vor profita, urmând cu multă responsabilitate și interes cursurile practice și teoretice, în Școlile Liceale sau Academice de Artă din Oradea, specializându-se pentru lumina lor interioară, au cules și vor culege roadele sacrificiilor Sale. Recunoscători, iluminând prin educația, cultura și creațiile lor artistice societatea românească în general, cea intelectuală în mod special, dar și a maselor, dând măsura valorii lor profesionale, umane și morale.

Este de reținut adevărul că cei care au făcut ceva în viață, au făcut mai mult decât alții, pentru-că au muncit și au suferit mai mult decât alții, arzând mai mult decât alții. Acționând din pasiune, au depășit măsura care i-a împiedecat să-și drămuiească energia într-o calitate, în detrimentul altei calități, silindu-i astfel să fie excesivi în mărturiile de care nu se înșelau, pentru că nimic nu era prea mult.

„Finis coronat opus”. – Finalul încoronează opera.

FINAL

Casa părintească – Berechiu (Bihor)